

خانه وقفی محمد علی چاووشی، چطور نیم قرن پیش
تبدیل به مسجد فعال حضرت عباس (ع) شد؟

بازه هوری ها، بانی خشت های اول

سمیرا منشادی | حاشیه بولوار جمهوری اسلامی، بین جمهوری اسلامی ۶ و ۸ در کنار مغازه های لوازم
یدکی، مسجد حضرت عباس (ع) قرار دارد؛ مسجدی که در سال ۱۳۵۴ ساخته و نمای آن، دوازده سال پیش
بازسازی شد اما هنوز از گلدسته های بلند و گنبد آن خبری نیست.

مسجد حضرت عباس (ع) تا قبل از کرونا جزو سه مسجد شبانه روزی مشهد بود و حالا تاپاسی از شب،
پذیرای زائران و افراد کارتن خواب است. علاوه بر این، در دوران دفاع مقدس، پایگاه اعزام سربازان بوده و
۲۳ شهید تقدیم انقلاب کرده است. در حال حاضر، این مسجد فعالیت های مختلفی در زمینه اشتغال زایی،
ازدواج و کمک به نیازمندان دارد. در کنار این فعالیت های فرهنگی، مانند راه اندازی طرح مدرسه مسجد،
حوزه علمیه روح... راهم در این سال ها دایر کرده است. مسجد حضرت عباس (ع) طی سال ها سه بار
بازسازی شده که آخرین بار از حدود یک سال و نیم قبل شروع شده است و هنوز ادامه دارد. آن طور که
امام جماعت مسجد می گوید، روند بازسازی طولانی شده است و یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان برای
ساخت و ساز بدهی دارند. در راه بازسازی مسجد، نمازگزاران و اهالی محله در حد توانشان کمک کرده اند.

هم نماز، هم کتاب

در سال ۵۸ شهید علی اکبر رضوی کتابخانه بلال حبشی را در
مسجد راه انداخت. او در تادور زیر زمین مسجد راقفیه های
کتاب چید و میز و صندلی تهیه کرد. تعداد اعضای کتابخانه
در آن دوران چشمگیر بود و حتی پسر ها برای مطالعه درسی
به کتابخانه می آمدند. آصفی می گوید: مسجد ما هم در زمینه
دفاع مقدس فعالیت خوبی داشت و هم در جبهه فرهنگی.
تلاشمان این بود که با برگزاری کلاس های درسی و تقویتی،
نسل باسواد و آگاهی داشته باشیم.

آن هادر همان زیر زمین کلاس های تقویتی ریاضی، زبان، فیزیک،
شیمی و عربی را برگزار می کردند. این کتابخانه تا چند سال قبل،
فعال بود و حدود ۲ هزار جلد کتاب و پانصد عضو فعال داشت.
در حال حاضر، قفسه های کتابخانه دور تادور مسجد قرار دارد
و همه اهالی می توانند از کتاب ها استفاده کنند.

۲۳ شهید از یک مسجد

می توان گفت این مسجد، یکی از مساجد فعال در دوران
دفاع مقدس در محله بوده و گواه این حرف هم ۲۳ شهیدی
است که از همین جا اعزام و در جبهه شهید شده اند؛ شهیدانی
که بیشترشان نیروهای تخصصی بودند که به آن ها نیروهای
درخواستی می گفتند. محمد آقا در این باره می گوید: قبل از
عملیات بارمزی که بین هم داشتیم، فراخوان می زدیم، سریع
خودمان را به جبهه مورد نظر می رساندیم؛ چون می دانستیم
حتمایک یاد و روز آینده، عملیاتی در راه است و به وجودمان
نیاز دارند. از این رو در طول دفاع مقدس همواره پنج شش نفر
از مسجدی هادر جبهه حضور داشتند.

مرحوم محرابی در محراب

اولین امام جماعت این مسجد بعد از انقلاب اسلامی، مرحوم
حجت الاسلام والمسلمین عبد... محرابی بوده است؛ فردی
انقلابی که فعالیت های ارزنده ای برای مسجد انجام داده
است. آصفی می گوید: حاج آقا محرابی دو سال اول فعالیت
مسجد، امام جماعت آن بود. سال ۱۳۶۱ به عنوان امام جمعه
درگز به این شهرستان رفت. تابستان ها همراه سایر نمازگزاران
مینی بوسی می گرفتیم و برای اقامه نماز جمعه به درگز می رفتیم.
دومین امام جماعت مسجد که فعالیت های بسیاری داشت،
حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر فرجام بود. او ۱۰ سال در
این مسجد فعالیت گسترده داشت و با سرمایه گذاری روی
امور فرهنگی و تشکیل کمیته فرهنگی، پایه های کار
فرهنگی را در مسجد تقویت کرد.

وقف ماندگار آقای چاووشی

حسن باقری از کسبه و اهالی قدیم محله
مقدم است که سال ۵۳ پدرش قطعه زمینی
در خیابان جمهوری خرید و آن را ساخت.
حسن شانزده سال داشت که به این محله
نقل مکان کردند. او به هر گوشه از این خیابان نگاه می کند،
خاطره ای از گذشته در ذهنش جان می گیرد.

به گفته او در آن دوران، هنوز خیابان جمهوری که به آن
«ضد» می گفتند، عقب نشینی نکرده بود. هم زمان با طرح
توسعه اطراف حرم رضوی توسط مرحوم ولیان در سال ۵۳،
خانه های حاشیه بولوار جمهوری هم عقب نشینی کرد و
این معبر وسیع شد.

آن زمان مسجدی در محله نبود. حسن آقا این طور می گوید:
وقتی جمعیت محله بیشتر شد، بزرگان و بازاریان دور هم جمع
شدند و به این نتیجه رسیدند که برای ادای فریضه نماز به
مسجدی در محله شان نیاز دارند. در آن جمع، یکی از اهالی
به نام «محمد علی چاووشی»، خانه اش را وقف ساخت مسجد
کرد؛ خانه ای که هر ساله در دهه اول محرم و آخر صفر در آن
روضه خوانی داشت.

آن طور که باقری می گوید، مکان فعلی مسجد، اوایل خانه ای
دو طبقه بوده است و محرم و صفر که در خانه برای روضه باز
می شد، دو طبقه خانه و تابستان ها حیاط آن پراز جمعیت
می شد. به رسم همه روضه های قدیم در پایان باچای و نان
قاق از اهالی پذیرایی می شد.

اهالی «باز هور» پای ساخت مسجد

بعد از واگذاری ملک برای ساخت مسجد، خانواده چاووشی
به خانه دیگری در محله ای دیگر نقل مکان کردند. از مرحوم
چاووشی اطلاعات دیگری در دست نیست. حسن آقا باقری در
همین حد می داند که مرحوم چاووشی در خیابان گاراژدارها
اتاق ساز کامیون بود. می گوید: بهسازی مسجد سال ۵۳ شروع شد
و بسیاری از اهالی محله کمک کردند. از جمله پدرم پنجره های
این مسجد را خرید و اهدا کرد.

برای ساخت مسجد، اهالی روستای «باز هور»، از توابع تربت حیدریه،
پیش قدم شدند. برخی از اهالی آن روستا در آن زمان ساکن این
محله بودند؛ البته در حال حاضر، برخی فوت شده و بعضی از محله
کوچ کرده اند. باز هوری هادر ساخت مسجد و بعدها در اجرای
برنامه های مسجد و فعالیت هایش نقش پررنگی داشته اند. بار
اول ساخت مسجد حدود دو سال زمان برد. مسجد شامل زیر زمین
و طبقه اول بود. از زیر زمین به عنوان کتابخانه استفاده شد و
در طبقه بالا نمازگزاران نماز می خواندند.

